

SOSYAL BİLİMLERDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

SOSYAL BİLİMLER; tarih, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, eğitim...

DENENCE (HİPOTEZ): Karşılaşılan bir sorunun çözümü için daha önceki bilgi ve deneyimlere dayalı olarak önerilmiş ancak doğruluğu henüz sınanmamış bir önermedir.

SAYILTI (VARSAYIM): Bir araştırmada, var olan araştırma sürecini ve sonucunu önemli ölçüde etkileyeceği düşünülen, araştırmacının test etmeden doğru olarak kabul ettiği, denenmeyen yargılardır.

Pozitivist paradigma öznel bilgiyi reddeder.

ALANYAZIN (LİTERATÜR): Herhangi bir bilim dalında oluşmuş bilgi birikiminin bütünü'dür.

- GENEL ÖLÇÜTLER:** Genel ölçütler araştırma sorununun kendisi ve içeriği ile ilgili ölçütlerdir. Genel ölçütler dört ana başlıkta toplanabilir; **ÇÖZÜLEBİLİRLİK, ÖNEMLİLİK, YENİLİK VE ETİK KURALLARA UYGUNLUK.**
- ÖZEL ÖLÇÜTLER:** Özel ölçütler araştırmacının özel durumu ile ilgili ölçütlerdir. Araştırmacının araştırmaya başlamadan kendisinde bazı bilgi ve becerilerin bulunması, yapılacak araştırmanın bilimselliği açısından önemlidir. Özel ölçütler beş ana başlık altında toplanabilir; **ARAŞTIRMACININ YETERLİĞİ, ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİNDE YETERLİK, VERİ TOPLAMA İZİNİ, ZAMAN VE OLANAKLAR VE ARAŞTIRMACININ İLGİSİ.**

Bütünleştirme Aşaması	Giriş	Sorunu Bölümlerine Ayırma
Sınırlandırma Aşaması	Gelişme	Araştırılacak Sorun Dilimi
Tanımlama Aşaması	Sonuç	Sorun Durumunun Açıklanması

- SÜREKSİZ (GEÇİŞSİZ) DEĞİŞKENLER;** belirli sınırlar içinde ve tam sayılarla ifade edilen değis-kendir. Etnik köken gibi.
- SÜREKLİ (GEÇİŞLİ) DEĞİŞKENLER;** belirli sınırlar arasında farklı ya da herhangi bir değer alabilen değiskenlerdir. Yaş, nüfus, gelir gibi.

ARAŞTIRMA UZAYI; Alanyazın taraması sırasında ortaya çıkan araştırılmaya muhtaç ya da aydınlatılmayı bekleyen yeni konulara genel olarak araştırma uzayı denir.

ALANYAZIN TARAMASI; bir konuyla ilgili daha önceden üretilmiş olan bilgileri amaçlı biçimde incelemek ve değerlendirmektir.

EPISTEMOLOJİ; Bilginin elde edilme yolu, doğası, biçimleri, kaynağı, doğruluğu ve sınırlarını inceleyen bilim dalıdır.

BİRİNCİL KAYNAKLAR: Kendi bulgularını rapor eden kaynaklara **BİRİNCİL KAYNAKLAR** denir.

Bunlara "**DOĞRUDAN KAYNAKLAR**" da denilmektedir. Örneğin, bir **doktora tezi** ya da **dergi makalesi** bizzat yazarının yaptığı ve o tezde ya da makalede sunduğu araştırma bulgularından söz ediyorsa buna birincil kaynak denir.

İKİNCİL KAYNAKLAR: Başka kaynakların bulgularını rapor eden kaynaklara **İKİNCİL KAYNAKLAR** denir. Bu kaynaklara "**dolaylı kaynaklar**" da denilmektedir. Bu tür kaynaklar, bizi daha önce yapılmış başka çalışmaların sonuçlarından haberdar eder.

- Alanyazın **derin** ise **güncel ve doğrudan kaynaklara ağırlık verilmelidir**. Aynı zamanda derin alanyazında konu hakkında çok sayıda kaynak mevcuttur.
- Alanyazın **sığ** ise dolaylı kaynaklara yönelmek yerinde olabilir.

Eleştirelilik: Alanyazın taramasının özetleme değil değerlendirme niteliği taşımak zorunda olmasıdır.

Özümseyicilik: Yalnızca özetlerden oluşan ve yığma alanyazın olarak tanımlanan sorunu önlemeye dönük ölçüttür.

PARADİGMA; olay ve olgulara kapsamlı bir bakış açısı sağlayan **düşünsel çerçevedir**. Paradigma, herhangi bir çerçeğin belirli bir topluluk tarafından paylaşılan kuram ve yaklaşımlarla anlaşılmasını kolaylaştıran düşünsel çerçevedir.

KUHN, bilimsel ilerlemeyi çeşitli dönemlere ayırmıştır. Bu dönemler;

- bilim öncesi,
- normal bilim,
- bunalım-devrim,
- yeni normal bilim ve
- yeni bunalım-devrim olarak sınıflandırılabilir.

Başarılı Alanyazın Taraması	Başarısız Alanyazın Taraması
Sentezlenmiş bilgi	Açıklamalı kaynakça
Eleştirel değerlendirme	Sınırlı betimleme
Geniş ve derin	Dar ve yüzeysel
Özlü ve anlaşılır	Karışık ve uzatılmış
Kurallı, ciddi ve tutarlı	Rastgele, keyfi ve düzensiz
Bütünleşik bir bölüm	Eklektik bir metin